

Oikeustapauskokoelma

Asia C-1/12

**Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas
vastaan
Autoridade da Concorrência**

(Tribunal da Relação de Lisboa esittämä ennakkoratkaisupyyntö)

Tilintarkastajien yhteisö — Tilintarkastajien pakollista koulutusta koskevaan järjestelmään liittyvä sääntely — SEUT 101 artikla — Yritysten yhteenliittymä — Kilpailun rajoittaminen — Oikeuttamisperusteet — SEUT 106 artiklan 2 kohta

Tiivistelmä – Unionin tuomioistuimen tuomio (toinen jaosto) 28.2.2013

- Kilpailu — Unionin säännöt — Yritys — Käsite — Tilintarkastajien kuuluminen yrityksen käsitteen piiriin*
(SEUT 101, SEUT 102 ja SEUT 106 artikla)
  - Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt — Yritysten yhteenliittymien päätökset — Käsite — Jäsenvaltion tilintarkastajien yhteisön antaman tilintarkastajien pakollista koulutusta koskevaan järjestelmään liittyvän sääntelyn kuulumisen mainitun käsitteen piiriin*
(SEUT 101 artikla)
  - Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt — Vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan — Arviointiperusteet*
(SEUT 101 artikla)
  - Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt — Kilpailua rajoittava vaikutus — Yritysten yhteenliittymien päätökset — Jäsenvaltion tilintarkastajien yhteisön antaman tilintarkastajien pakollista koulutusta koskevaan järjestelmään liittyvä sääntely — Kansallisen tuomioistuimen arviointi kilpailua rajoittavista vaikutuksista — Kilpailun poistaminen markkinoiden olennaisella osalla mainitun ammattiyhteisön hyväksi ja syrjivien ehtojen käyttöön ottaminen kilpailijoiden vahingoksi markkinoiden toisella osalla — Unionin kilpailusääntöjen rikkomista ei voida perustella tarpeella taata tilintarkastajien tarjoamien palvelujen laatu*
(SEUT 101 artiklan 1 ja 3 kohta sekä SEUT 106 artiklan 2 kohta)
1. Tilintarkastajat, jotka tarjoavat vastiketta vastaan kirjanpitoa palveluja, jotka koostuvat muun muassa yhteisöjen kirjanpidon suunnittelusta, organisoinnista ja koordinoinnista, niiden tilinpäätösten ja veroilmoitusten allekirjoittamisesta, neuvonnasta kirjanpidon, verotuksen ja sosiaaliturvan alalla sekä niiden verovelvollisten, joiden kirjanpitoa he hoitavat, edustamisesta verotusmenettelyn hallinnollisissa

vaiheessa, ja jotka kantavat vapaan ammatin harjoittajina toimintaansa liittyvät taloudelliset riskit, sillä menojen ja tulojen epätasapainotilanteessa tilintarkastaja joutuu itse vastaamaan todetusta alijäämästä, harjoittavat taloudellista toimintaa, ja heitä on tämän takia pidettävä SEUT 101 artiklassa tarkoitettuina yrityksinä ilman, että tämä johtopäätös voisi muuttua heidän tarjoamiensa palvelujen monitahoisuuden ja teknisyyden sekä sen seikan takia, että heidän ammattinsa harjoittaminen on säänneltyä.

(ks. 37 ja 38 kohta)

2. Koulutuspisteitä koskevien sääntöjen (Regulamento da Formação de Créditos) kaltaista säädöstä, jonka Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas (tilintarkastajien yhteisö, jäljempänä OTOC) kaltainen ammattiyhteisö on antanut, on pidettävä SEUT 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna yritysten yhteenliittymän päätöksenä.

Ensinnäkään tällaisia sääntöjä ei nimittäin voida pitää taloudellisen vaihdannan alaan kuulumattomina, koska OTOC itse tarjoaa tilintarkastajille tarkoitettuja koulutuskokonaisuuksia ja koska muiden palveluntarjoajien, jotka tahtovat järjestää tällaista koulutusta, markkinoille pääsyyn sovelletaan kyseisten sääntöjen määräyksiä. Lisäksi tilintarkastajien velvollisuus kouluttautua kyseisten sääntöjen yksityiskohtaisten määräysten mukaisesti liittyy läheisesti heidän ammattitoimintansa harjoittamiseen, ja kyseisen velvollisuuden noudattamatta jättämisestä voi seurata kurinpitorangeistuksia, kuten jäsenrekisteristä poistaminen kolmen vuoden enimmäisajaksi tai pysyvä erottaminen kyseisen ammattiyhteisön jäsenyydestä. Vaikka katsottaisiin, ettei kyseisillä säännöillä ole välitöntä vaikutusta tilintarkastajien itsensä taloudelliseen toimintaan, siitä ei yksin voi seurata, että yritysten yhteenliittymän päätös jäisi SEUT 101 artiklan soveltamisalan ulkopuolelle. Tällainen päätös saattaa nimittäin SEUT 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua paitsi markkinoilla, joilla ammattiyhteisön jäsenet toimivat, myös toisilla markkinoilla, joilla kyseinen ammattiyhteisö itse harjoittaa taloudellista toimintaa.

Toiseksi on todettava, että silloin, kun OTOC:n kaltainen ammattiyhteisö antaa koulutuspisteitä koskevat säännöt, se ei käytä julkiselle vallalle kuuluvia toimivaltuuksia vaan on pikemminkin ammattialan sääntelyelin, joka harjoittaa lisäksi taloudellista toimintaa.

Nimittäin yhtäältä ne oikeussäännöt, joiden perusteella yritysten välisiä sopimuksia tai yritysten yhteenliittymien päätöksiä tehdään, ja se oikeudellinen luonnehdinta, joka näille oikeussäännöille eri kansallisissa oikeusjärjestyksissä on annettu, ovat unionin kilpailusääntöjen ja erityisesti SEUT 101 artiklan sovellettavuuden kannalta vailla merkitystä. Toisaalta on erityisesti todettava, ettei OTOC:n perussäännössä myönnetä sille yksinoikeutta järjestää tilintarkastajille tarkoitettua koulutusta eikä aseteta ehtoja koulutuksentarjoajien pääsyle tilintarkastajien pakollisen koulutuksen markkinoille.

Lopuksi on todettava, ettei se, ettei OTOC tavoittele voittoa, estä sitä, että toimenpiteitä markkinoilla toteuttavaa yksikköä on pidettävä yrityksenä, koska sen palvelujentarjonta kilpailee voittoa tavoittelevien muiden toimijoiden taholta tulevan tarjonnan kanssa.

(ks. 41–46, 48, 51, 52, 56, 57 ja 59 kohta sekä tuomiolauselman 1 kohta)

3. Ks. tuomion teksti.

(ks. 65 kohta)

4. Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas (tilintarkastajien yhteisö, jäljempänä OTOC) kaltaisen ammattiyhteisön antama koulutuspisteitä koskevien sääntöjen kaltainen säädös, jolla otetaan käyttöön tilintarkastajien pakollista koulutusta koskeva järjestelmä heidän tarjoamiensa palvelujen laadun takaamiseksi, merkitsee SEUT 101 artiklassa kiellettyä kilpailunrajoitusta siltä osin kuin sillä poistetaan

kyseisen ammattiyhteisön hyväksi kilpailu merkityksellisten markkinoiden olennaisella osalla ja asetetaan kyseisten markkinoiden toisella osalla syrjiviä ehtoja mainitun ammattiyhteisön kilpailijoiden vahingoksi, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tutkittava.

Kaikki yritysten yhteenliittymän päätökset, jotka voivat rajoittaa osapuolten toimintavapautta, eivät välttämättä kuulu SEUT 101 artiklan 1 kohdassa määrätyn kiellon piiriin. Kyseisen määräyksen soveltamiseksi yksittäistapaukseen on nimittäin ensinnäkin otettava huomioon se kokonaistilanne, jossa kyseinen yritysten yhteenliittymän päätös on tehty tai johon sen vaikutukset kohdistuvat, ja erityisesti sen tavoitteet. Tässä yhteydessä on todettava, että OTOC:n asettamien rajoitusten kaltaiset rajoitukset näyttävät ylittävän sen, mikä on tarpeen tilintarkastajien tarjoamien palvelujen laadun varmistamiseksi.

Lopuksi on todettava, etteivät yhtäältä SEUT 101 artiklan 3 kohdassa ja toisaalta SEUT 106 artiklan 2 kohdassa säädetyn poikkeuksen soveltamisedellytykset täyty.

(ks. 68–73, 93 ja 97–108 kohta sekä tuomiolauselman 2 kohta)